

Một số giải pháp phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên ngành Kỹ thuật phần mềm Trường Đại học An Giang

Phạm Hữu Dũng*

* Trường Đại học An Giang - Đại học Quốc gia Thành phố Hồ Chí Minh

Received: 22/11/2024; Accepted: 29/11/2024; Published: 10/12/2024

Abstract: To ensure the quality of training at the university level, each educational institution needs to pay attention to many different factors. One of the factors that is given top priority to ensure the quality of the training program is the professional knowledge that the school trains for students. However, currently, in order to meet the demands of the domestic and foreign labor market, students not only need to meet professional knowledge but also need to be equipped with necessary soft skills. Soft skills are considered a decisive factor for human success. Therefore, developing soft skills in universities aims to help students improve the necessary skills in life and work. This article proposes solutions to develop soft skills to ensure training quality for students majoring in Software Engineering at An Giang University.

Keywords: Soft skills, Expected Learning Outcome, Curriculum

1. Đặt vấn đề

Với sự phát triển mạnh mẽ của khoa học công nghệ, cùng với quá trình toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế sâu rộng, đặc biệt là xu thế tất yếu của nền kinh tế tri thức đã tác động mạnh mẽ đến mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, trong đó có giáo dục đại học. Ngày nay khi xã hội ngày càng phát triển, việc trang bị năng lực làm việc của con người được đánh giá không chỉ trên kiến thức mà nó còn phải kết hợp cả kỹ năng mềm và thái độ trong khi làm việc, khi giao tiếp với mọi người. Theo UNESCO mục đích học tập là: “Học để biết, học để làm, học để chung sống, học để tự khẳng định mình”. Như vậy, theo quan điểm trên thì việc học tập không chỉ là để biết, có nhận thức đúng về bản chất sự việc mà đòi hỏi phải biết vận dụng những kiến thức đó để làm việc, xây dựng văn hóa ứng xử tốt đẹp để chung sống và để tự khẳng định chính bản thân. Do đó, để đáp ứng tốt các yêu cầu về kiến thức và kỹ năng của nhà tuyển dụng thì cần phải tăng cường giảng dạy kỹ năng mềm cho sinh viên. Thiếu kỹ năng mềm là một trong những rào cản lớn, ảnh hưởng tới sự thành công của sinh viên cả trong và sau khi ra trường, nhất là thời gian đi xin việc và mới vào nghề. Vì vậy, nghiên cứu về việc vận dụng các giải pháp để phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên ngành Kỹ thuật phần mềm (KTPM) tại Trường Đại học An Giang là việc làm cần thiết và có ý nghĩa thiết thực.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm kỹ năng mềm

Kỹ năng mềm là những khả năng và phẩm chất cá nhân không liên quan trực tiếp đến kiến thức chuyên môn, mà thường ảnh hưởng đến cách thức tương tác,

làm việc và giao tiếp. Kỹ năng mềm tập hợp những kỹ năng quan trọng trong công việc và cuộc sống, bao gồm kỹ năng giao tiếp, kỹ năng lãnh đạo, tư duy sáng tạo, kỹ năng quản lý thời gian, kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng đàm phán, tự quản lý, tinh thần cầu tiến, tính nhạy bén xã hội và kỹ năng giải quyết vấn đề. Kỹ năng mềm đóng vai trò quan trọng trong việc xây dựng mối quan hệ tốt và đạt được thành công [3].

2.2. Những kỹ năng mềm cần thiết cho sinh viên trong lĩnh vực Công nghệ thông tin

2.2.1. Kỹ năng giải quyết vấn đề

Kỹ năng giải quyết vấn đề là khả năng đưa ra các giải pháp hiệu quả để giải xử lý vấn đề phát sinh trong cuộc sống, công việc. Trên thực tế, mỗi người đều phải đối mặt với nhiều vấn đề khác nhau, từ những vấn đề nhỏ nhất đến vấn đề lớn. Sở hữu kỹ năng giải quyết vấn đề xuất sắc sẽ giúp mỗi người tìm ra những giải pháp tốt nhất để ứng phó linh hoạt, kịp thời, nâng cao hiệu suất làm việc và đạt được nhiều thành tựu trong cuộc sống [3].

2.2.2. Kỹ năng giao tiếp

Kỹ năng giao tiếp là kỹ năng cơ bản nhất trong cả cuộc sống và công việc, cần thiết cho mọi lĩnh vực, ngành nghề khác nhau, bao gồm mối quan hệ cá nhân, kinh doanh, giáo dục, y tế,... Dù là bất cứ ai đều cần kỹ năng giao tiếp để truyền đạt thông tin một cách rõ ràng và hiệu quả, tạo ra sự đồng thuận, xây dựng mối quan hệ tốt với người khác. Một người có kỹ năng giao tiếp tốt thường có khả năng tạo ra sự ấn tượng tích cực với đồng nghiệp, khách hàng và đối tác, giúp họ tạo ra các cơ hội kinh doanh và phát triển sự nghiệp.

2.2.3. Kỹ năng lắng nghe

Kỹ năng lắng nghe giúp chúng ta hiểu rõ và tường minh về thông điệp mà người khác muốn truyền đạt. Bằng cách lắng nghe tập trung, ta có thể nhận biết được thông tin quan trọng, ý định và cảm xúc mà người khác muốn chia sẻ. Từ đó xây dựng mối quan hệ tốt đẹp hơn, tạo ra một môi trường tương tác tích cực, tăng hiệu suất làm việc nhờ hiểu chính xác những yêu cầu, kỳ vọng của đối phương. Bằng cách lắng nghe, chúng ta có thể tiếp thu kiến thức mới và học hỏi từ người khác. Điều này giúp mỗi người phát triển kiến thức, mở rộng tầm hiểu biết và trở thành người có ý thức học tập suốt đời [3].

2.2.4. Kỹ năng thuyết trình

Làm việc trong lĩnh vực công nghệ thông tin (CNTT) yêu cầu bạn phải có khả năng thuyết trình thoải mái và tự tin trước đám đông. Bất cứ khi nào bạn trình bày sản phẩm của nhóm mình cho một cấp cao hơn, giải thích điều gì đó mới cho mọi người trong bộ phận hoặc trình bày trong một buổi đào tạo, kỹ năng thuyết trình là rất quan trọng với những người chuyên nghiệp. Với tư cách là một người làm CNTT chuyên nghiệp, bạn được kỳ vọng có thể thuyết trình độc lập trong một buổi họp quan trọng mà không gặp phải vấp vấp nào [4].

2.2.5. Kỹ năng làm việc nhóm

Để có một sự nghiệp thành công trong mảng CNTT, bạn phải biết cách làm việc với nhiều người. Dĩ nhiên, cũng có những dự án mà bạn đóng vai trò duy nhất từ đầu đến cuối, thế nhưng hầu hết các dự án đều cần sự hợp tác chặt chẽ của nhiều kỹ sư. Là một thành viên của nhóm CNTT, bạn cần biết cách lắng nghe người khác, nhận chỉ trích và hướng dẫn cũng như chịu trách nhiệm thực hiện mọi thứ một cách đúng đắn và đúng hạn. Kỹ năng làm việc nhóm có thể giúp đảm bảo rằng dự án được thực hiện đúng thời hạn, đáp ứng yêu cầu của khách hàng và đạt được chất lượng mong đợi [4].

2.2.6. Kỹ năng học tập suốt đời

Với tốc độ phát triển nhanh chóng của công nghệ, các kỹ thuật mới xuất hiện liên tục và người học CNTT cần phải cập nhật kiến thức của mình để đáp ứng nhu cầu của thị trường lao động. Để rèn luyện kỹ năng học tập liên tục, người học cần phải có tinh thần tự học và đam mê với lĩnh vực CNTT. Họ cần phải tìm kiếm và đọc các tài liệu, sách vở, bài báo về các kỹ thuật mới và xu hướng phát triển trong lĩnh vực CNTT. Họ cũng cần tham gia các khóa học trực tuyến hoặc trực tiếp để nâng cao kiến thức của mình [4].

2.2.7. Kỹ năng lập kế hoạch

Kỹ năng lập kế hoạch giúp chúng ta chuẩn bị trước và định hướng cho các hoạt động tiếp theo trong cả

công việc lẫn cuộc sống. Đây là một kỹ năng mềm được nhiều nhà tuyển dụng tìm kiếm ở các ứng viên. Kỹ năng lập kế hoạch giúp chúng ta tổ chức công việc một cách có hệ thống, bằng cách xác định mục tiêu, sắp xếp hàng ngày, tuần hoặc tháng và phân chia công việc thành các giai đoạn cụ thể, chúng ta có thể quản lý thời gian, nguồn lực và công việc một cách khoa học. Kỹ năng lập kế hoạch đặc biệt còn giúp tiết kiệm thời gian và năng lượng bằng cách tránh lãng phí vào những việc không cần thiết, rèn luyện sự kỷ luật của bản thân, đồng thời linh hoạt trong việc thích ứng với thay đổi và tình huống bất ngờ [3].

2.3. Giải pháp phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên ngành KTPM tại Trường Đại học An Giang

Để phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên, nhà trường luôn triển khai các hoạt động nhằm hướng đến tăng cường kỹ năng mềm cho sinh viên. Để thực hiện được điều đó, nhiều giải pháp đồng bộ đã được triển khai từ phương pháp giảng dạy đến đánh giá một cách đa dạng trong các môn học. Các phương pháp giảng dạy được thể hiện trong đề cương chi tiết của từng môn học, với các phương pháp giảng dạy và đánh giá như: học nhóm, thực tập thực tế, học qua dự án... các môn học được đánh giá một cách linh hoạt thông qua các hình thức tự luận, trắc nghiệm, thực hành, báo cáo đồ án, ... được thể hiện trong đề cương chi tiết. Khoa luôn khuyến khích giảng viên thực hiện nhiều phương pháp giảng dạy, khuyến khích sinh viên nghiên cứu khoa học hay thường xuyên tham gia các hội thảo chuyên ngành, nhằm tạo điều kiện cho sinh viên vận dụng tối đa các kiến thức, kỹ năng được học. Ngoài ra, chương trình đào tạo đã được thiết kế học phần thực tập tốt nghiệp, trong đó sinh viên cần phải thực tập trong một công ty, doanh nghiệp trong khoảng thời gian 8 tuần, việc thực tập tốt nghiệp này giúp sinh viên nâng cao kiến thức và kinh nghiệm làm việc. Hơn nữa, sinh viên còn được tổ chức tham quan thực tế tại môi trường làm việc thực tiễn tại các công ty phát triển phần mềm cũng được chú trọng nhiều, trong chương trình đào tạo ngành KTPM đã được thiết kế môn học tham quan thực tế, giúp cho sinh viên củng cố lại kiến thức các môn học thông qua các hoạt động học tập trải nghiệm thực tế tại các công ty phần mềm. Từ đó, sinh viên nắm bắt được các quy trình phát triển phần mềm, môi trường làm việc thực tế tại các công ty phần mềm. Đồng thời rèn luyện cho sinh viên một số kỹ năng khảo sát, nghiên cứu, cập nhật công nghệ và kỹ năng tiếng Anh cần thiết trong môi trường làm việc cho các tập đoàn xuyên quốc gia, vận dụng kỹ năng học và làm việc theo nhóm khi tiếp cận với thực tế. Trên cơ sở kiến thức và kỹ năng học được, sinh viên có điều kiện

mở rộng kiến thức và kỹ năng của mình, tích lũy kinh nghiệm cho quá trình làm việc sau khi tốt nghiệp. Tất cả các hoạt động trên cho thấy chương trình đào tạo ngành KTPM luôn vận dụng các phương pháp giảng dạy khác nhau nhằm nâng cao kỹ năng mềm cho sinh viên sau khi tốt nghiệp.

Để phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên, cần hướng đến các giải pháp nhằm phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên như sau:

Thứ nhất, xây dựng, biên soạn chương trình và tài liệu đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn về kỹ năng mềm dành cho đội ngũ cán bộ quản lý, nhà giáo, sinh viên theo nhóm ngành, nghề đào tạo hoặc lĩnh vực đào tạo.

Định kỳ hằng năm rà soát, cập nhật, chỉnh sửa, bổ sung nội dung chương trình, giáo trình, tài liệu đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên và chương trình, giáo trình, tài liệu đào tạo, bồi dưỡng kiến thức, nghiệp vụ về kỹ năng mềm cho cán bộ, nhà giáo [1].

Thứ hai, nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ, nhà giáo làm công tác đào tạo và phát triển kỹ năng mềm.

Nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ quản lý, nhà giáo làm công tác đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên trong cơ sở giáo dục. Tập trung đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn ngắn hạn cho cán bộ quản lý, nhà giáo về phương pháp giảng dạy, xây dựng bài giảng, tài liệu tham khảo, ứng dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số trong đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên.

Thường xuyên tổ chức các buổi tham quan, học tập thực tế tại doanh nghiệp nhằm nâng cao kiến thức, nghiệp vụ, kỹ năng gắn với thực tiễn tại doanh nghiệp cho đội ngũ cán bộ quản lý, nhà giáo làm công tác đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên [1].

Thứ ba, nghiên cứu mô hình, thí điểm đào tạo và phát triển kỹ năng mềm. Khảo sát, xây dựng nội dung, hình thức triển khai và nghiên cứu thí điểm đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên.

Đa dạng hóa các hình thức đào tạo, phương thức đào tạo; kết hợp lồng ghép đào tạo kỹ năng mềm trong các hoạt động chính khóa, ngoại khóa và các hoạt động tham quan thực tế tại doanh nghiệp [1].

Thứ tư, ứng dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số trong đào tạo và phát triển kỹ năng mềm.

Số hóa chương trình đào tạo, bồi dưỡng và tập huấn về kỹ năng mềm cho sinh viên và bài giảng điện tử dùng chung cho cán bộ quản lý, nhà giáo.

Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin, sử dụng các phần mềm chuyên dụng, các ứng dụng của mạng xã hội vào công tác đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên.

Thứ năm, tăng cường vai trò của doanh nghiệp

trong các hoạt động đào tạo và phát triển kỹ năng mềm.

Khuyến khích, hỗ trợ doanh nghiệp tham gia vào quá trình xây dựng khung chương trình, giáo trình, tài liệu và tổ chức đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên.

Xây dựng, hình thành cơ chế phối hợp cùng cố, tăng cường các hoạt động gắn kết giữa nhà trường và doanh nghiệp trong việc đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên thông qua các hoạt động như: tham gia xây dựng, thẩm định chương trình đào tạo, giáo trình đào tạo, tài liệu giảng dạy kỹ năng mềm; tham gia đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn kỹ năng mềm cho cán bộ quản lý, đội ngũ nhà giáo, sinh viên; tham gia hội thảo, hội nghị, diễn đàn và các hội thi kỹ năng mềm...[1].

3. Kết luận

Ngày nay, khi đánh giá về năng lực làm việc không chỉ được đánh giá dựa trên kiến thức chuyên môn mà còn phải kết hợp cả kỹ năng mềm và thái độ trong khi làm việc. Để đáp ứng tốt các yêu cầu về kiến thức và kỹ năng của nhà tuyển dụng thì cần phải tăng cường phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên. Thiếu kỹ năng mềm là một trong các rào cản lớn, ảnh hưởng tới sự thành công của sinh viên cả trong và sau khi ra trường. Vì vậy, việc nghiên cứu đề xuất các giải pháp tăng cường đào tạo kỹ năng mềm cho sinh viên là rất thiết thực và cần thiết nhằm nâng cao kỹ năng mềm cho sinh viên sau khi tốt nghiệp để đáp ứng yêu cầu tuyển dụng nhân lực của nhà sử dụng lao động.

Tài liệu tham khảo

[1]. Bộ Lao động - Thương Binh và Xã hội (2024). *Quyết định 123/QĐ-LĐTBXH. Đề án Đào tạo và phát triển kỹ năng mềm cho thanh niên và học sinh, sinh viên giáo dục nghề nghiệp*. Hà Nội.

[2]. Nguyễn Thị Hào (2015). *GD kỹ năng mềm cho SV ĐH của một số nước trên thế giới và đề xuất cho Việt Nam*.

[3]. Kỹ năng mềm là gì? Top 10 kỹ năng mềm quan trọng cần có. Truy cập ngày 29/11/2024, tại <https://www.pace.edu.vn/tin-kho-tri-thuc/ky-nang-mem-la-gi>.

[4]. Top những kỹ năng mềm cần thiết cho sinh viên ngành Công nghệ thông tin. Truy cập ngày 02/12/2024, tại <https://itc.edu.vn/thong-tin/tin-hoi-thao-doanh-nghiep-1/top-nhung-ky-nang-mem-can-thiet-cho-sinh-vien-nganh-cong-nghie-thong-tin>.

[5]. Huỳnh Văn Sơn (2013), *Khảo sát một vài biện pháp phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên đại học sư phạm*, Tạp chí Khoa học Đại học sư phạm TPHCM số 50.